

Til kommunerne, amterne og embedslægerne

Vand
J.nr. M 213-0080
Ref.: MASK

Forurening af drikkevandet i de små vandforsyninger

Indledning

I 2004 offentliggjorde GEUS en samlet undersøgelse af forureningsproblemerne i de små vandforsyninger. Undersøgelsens resultater viste, at der eksisterer en række problemer med kvaliteten af drikkevandet i denne type anlæg: 68 % af de undersøgte vandforsyninger overholder ikke grænseværdierne for drikkevand, 35 % pga. forurening med pesticider, 48 % pga. bakterier og 22 % pga. nitrat.

På baggrund af disse resultater har Miljøstyrelsen gennemført undersøgelser af mulighederne for at forbedre drikkevandskvaliteten i de små vandforsyninger ad teknisk vej. De muligheder der er for at forbedre vandkvaliteten i de små vandforsyninger, er dels renovering, dvs. tætning af utætte vandforsyninger, dels rensning af drikkevandet.

Der er i vid udstrækning tale om ny viden om mulighederne for at håndtere kvalitetsproblemerne i de små vandforsyninger. Miljøstyrelsen har derfor for hver af de to metoder sammenfattet en række anbefalinger, som efter vores opfattelse bør lægges til grund i kommunernes sagsbehandling ved vurderingen af en forurenede vandforsyning.

Anbefalingerne bør således indgå ved kommunens afgørelse i sager, hvor der er ansøgt om tilladelse til rensning af drikkevandet i små vandforsyninger, og hvor man fra kommunens side skal afgøre, hvorvidt man ud fra en samlet vurdering vil tillade, at der etableres rensning af drikkevandet.

I sager, hvor vandet ikke opfylder kvalitetskravene, træffer kommunen, jf. vandforsyningslovens § 62, generelt afgørelse om, hvilke foranstaltninger der skal træffes for at tilvejebringe en tilfredsstillende drikkevandskvalitet. I denne type sager vil etablering af rensning, på baggrund af en konkret vurdering fra kommunens side, udgøre et alternativ til, at forurenede vandforsyninger tilsluttes en almen vandforsyning.

Efter Miljøstyrelsens opfattelse er det dog generelt afgørende for kvaliteten af drikkevandet, at vandforsyningerne har en rimelig fysisk tilstand, og at der sker en vedligeholdelse af anlæggene, som sikrer, at der f.eks. ikke kan ske indsvivning gennem utætheder.

Derfor bør man også først og fremmest, og før der meddeles tilladelse til etablering af rensning af drikkevandet, sikre, at en forurening af drikkevandet ikke skyldes mangler ved vandforsyningen. Erfaringer viser, at særligt de små vandforsyninger ofte har en dårlig fysisk tilstand, og at forureningerne i mange tilfælde skyldes forureningskilder i vandforsyningens nærområde, f.eks. nedsivning af forurenede vand fra jordoverfladen. Bekendtgørelse nr. 672 af 26. juli 2002 om udførelse og sløjfning af borer og brønde på land fastsætter krav til indretning af borer efter vand:

http://www.retsinfo.dk/_GETDOCM_/ACCN/B20020067205-REGL

Lovgivningen på området

Vandforsyningslovens § 21 fastsætter at:

”Vandindvindingsanlæg må ikke etableres eller på væsentlig måde udbedres eller ændres, før kommunalbestyrelsen eller amtsrådet, jf. §§ 19 og 20, har meddelt tilladelse hertil.

Renovering ved hjælp af tætning af vandforsyninger gennem f.eks. forerørsforsegling, udgør ikke en ændring af anlægget, som kræver en tilladelse efter § 21.

Mht. vandbehandling kræver det ikke en tilladelse f.eks. at skifte en pumpe eller at etablere et nyt konventionelt filteranlæg. Derimod kræver det tilladelse, hvis der indføres anden renseteknologi end den sædvanlige beluftning og filtrering af råvandet i et sandfilter, således at der fjernes andre stoffer end de stoffer, som fjernes ved den simple vandbehandling.

Anbefalinger mht. renovering af ikke-almene vandforsyninger

Miljøstyrelsen har i 2004 gennemført et projekt om mulighederne for at tætte små vandforsyninger for derigennem forbedre kvaliteten af drikkevandet

<http://www.mst.dk/udgiv/Publikationer/2004/87-7614-175-6/pdf/87-7614-176-4.PDF>

På baggrund af projekterne kan Miljøstyrelsen konkludere, at renovering af utætte vandforsyninger i langt de fleste tilfælde medfører en markant forbedring af vandkvaliteten. Af hensyn til risikoen for bakterier viser projekterfaringerne, at renoveringen bør efterfølges af desinfektion (kloring) af vandforsyningsanlægget.

Ved nitratforurening af drikkevandet har renoveringen dog generelt ikke en effekt. Ved nitratforurening bør renoveringen derfor kun udføres, hvis det kan påvises med rimelig sikkerhed at problemerne skyldes nedsivning af forurenede overfladevand – og at der altså ikke er tale om en ”magasinforurening”.

Mht. pesticider medfører renovering i langt de fleste tilfælde en forbedring af drikkevandets kvalitet. Pga. de relativt små udgifter er renovering en oplagt mulighed ved pesticidforurening.

Ligeledes er renoveringen særdeles effektiv ved bakteriologiske problemer, hvilket bekræfter forventningen om, at bakterier i drikkevandet er tegn på, at der sker nedsivning af overfladevand som følge af utæthed i vandforsyningen.

Der er ikke en klar sammenhæng mellem omkostningsniveauet for renovering og forbedringen af drikkevandets kvalitet. I de fleste tilfælde er omkostningerne til renovering dog lave i forhold til etablering af en ny boring eller tilslutning til vandværk, hvis der er langt til nærmeste forsyningsledning.

I de fleste tilfælde skal renovering af en boring eller brønd dog suppleres med en gennemgribende renovering/udskiftning af installationerne.

Anbefalinger mht. rensning af drikkevandet i ikke-almene vandforsyninger

Miljøstyrelsen har i 2005 gennemført to projekter om mulighederne for at rense drikkevandet i små vandforsyninger.

<http://www.mst.dk/udgiv/publikationer/2006/87-7614-973-0/html>

<http://www.mst.dk/udgiv/publikationer/2006/87-7614-975-7/html>

På baggrund af projekterne konkluderer Miljøstyrelsen, at der generelt eksisterer effektive metoder til rensning af drikkevandet i de små vandforsyninger.

Økonomiske vurderinger viser, at rensning af drikkevandet kan være en attraktiv løsning, selvfølgelig særligt hvis en ejendom befinder sig langt fra nærmeste vandværks forsyningsledning. Den samlede pris for rensning af 1 m³ drikkevand under danske forhold varierer dog kraftigt, afhængigt af bl.a. vandtype.

Selvom det nu kan dokumenteres, at rensning af drikkevandet kan være et relevant alternativ ved forurening af små vandforsyninger, både teknisk og økonomisk, er det imidlertid vigtigt at være opmærksom på en række forhold, herunder at rensning forudsætter vedligeholdelse og øget tilsyn for ikke at medføre forurening af vandet i stedet for rensning.

I Miljøstyrelsens vejledning om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg, vejledning nr. 3, 2005, er der i afsnit 5.4 gennemgået alle de forhold, man bør være opmærksom på ved etablering af rensning.

Af vejledningen fremgår det bl.a.:

"Det er Miljøstyrelsens opfattelse, at etablering af avanceret vandbehandling ikke generelt kan anses for at være en god løsning på kvalitetsproblemer ved ikke-almene vandforsyningsanlæg. Dels må det generelt foretrækkes at basere vandforsyningen på råvand af god kvalitet, dels kræver behandlingsanlæg på små vandforsyninger uforholdsmæssigt meget kontrol med såvel anlægget som vandkvaliteten, for at det kan sikres, at behandlingen resulterer i en tilfredsstillende kvalitet. Imidlertid er der tilfælde, hvor det

er den eneste mulighed for at skaffe ejendommen vand af en tilfredsstillende kvalitet, eller hvor andre muligheder, f.eks. vandværkstilslutning, er så uforholdsmæssigt dyre, at det ikke er rimeligt at udelukke rensning.”

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at de nye undersøgelser omkring rensning ikke giver belæg for en ændret strategi omkring rensning. Miljøstyrelsens vejledning fra 2005 er således fortsat gældende.

Registreringer af tilladelser.

I medfør af bekendtgørelse nr. 3 af 4. januar 1980 om vandindvinding og vandforsyning, jf. § 36, stk. 1, eksisterer der en forpligtelse for amtsrådet til at føre register over afgørelser om bl.a. tilladelse til rensning af drikkevandet. Efter kommunalreformen overføres denne forpligtelse fra den 1. januar 2007 til kommunerne.

Miljøstyrelsen ønsker at indskærpe denne eksisterende bestemmelse, da den giver mulighed for, at der på nationalt plan kan tilvejebringes et overblik over de tilladelser, der er givet til rensning af drikkevandet.

Oplysninger i BBR-registret.

Miljøstyrelsen har ved undersøgelser af forholdene i de små vandforsyninger bemærket, at der ikke alle steder er overensstemmelse mellem registreringerne i BBR-registret omkring en ejendoms vandforsyningsforhold og de faktiske forhold. I flere tilfælde har det vist sig, at ejendomme, der i BBR står opført med en privat vandforsyning, er tilsluttet til vandværk, uden at denne oplysning er registreret i BBR.

Miljøstyrelsen skal på den baggrund anbefale, at ejendomsoplysningerne opdateres mht. vandforsyningsforholdene på ejendommene.

Læs mere

På Miljøstyrelsens hjemmeside findes en nærmere redegørelse om de små vandforsyninger: www.mst.dk

Med venlig hilsen

Kontorchef Tony Christensen